

Datum	07.10.2016	Obseg	1000 cm ²	Povzetek	Napredek v medicini glede zdravljenja HIV. V Legebitri uvedli projekt testiranja v skupini
Medij	Mladina				
Naslov	Virus HIV uhaja izpod nadzora				
Avtor	Staš Zgonik				

Virus HIV uhaja izpod nadzora

Zdravljenje je vse uspešnejše, preprečevanje širjenja okužb pa vse težje

Piše: Stoš Zgonik

V prvi polovici letošnjega leta je število na novo odkritih okužb z virusom HIV že skoraj doseglo število okužb, odkritih v lanskem letu. Do konca septembra so jih odkrili že skoraj 60, kar je več kot v do zdaj rekordnem letu 2011, ko so odkrili 55 novih okužb.

Število odkritih okužb se zadnjih 30 let iz desetletja v desetletje povečuje. Med letoma 1986 in 1995 je bilo primerov 112, v naslednjem desetletju 177, od leta 2006 do lani pa 442.

V primerjavi z večino drugih držav EU, kjer se spoprijemajo s podobnimi naraščajočimi trendi, je primerov sicer še vedno razmeroma malo, niso pa zato nič manj skrb zbujajoči.

Prenos okuženih iglami se je zaradi preventivnih programov skoraj povsem ustavil, večina let mine brez enega samega primera.

Velika večina na novo okuženih je moških, med njimi pa prevladujejo tisti, ki so se okužili pri spolnih odnosih z moškimi. Ne gre samo za težavo gejevske skupnosti, tu so tudi biseksualci in tisti, ki se deklarirajo za heteroseksualce, pa imajo kljub temu občasno spolne odnose z moškimi. Ključna dejavnika tveganja sta način odnosov in pogosto

menjavanje partnerjev, ne pa pripadnost družbeni skupini.

Izginjajoči strah

Se spomnite filma Philadelphia? Z dvema oskarjema nagrajene zgodbe o Tomu Hanksu, umirajočem za aidsom, ki ga zaradi boleznine nezakonito odpustijo iz odvetniške družbe? Posnet je bil leta 1993. Danes ima redne, spolne odnose že kar nekaj generacij fantov in deklet, rojenih po tem datumu.

Film, katerega podobe so se vtisnile v spomin številnih generacij pred njimi, ima zanje bolj kot ne kinotečno vrednost.

»Nove generacije se sploh ne zavedajo nevarnosti bolezni. Njihovi pripadniki niso imeli

partnerjev, ki so umirali zaradi aidsa,« pravi Janez Tomažič. »Včasih je bila gonilna sila preventive strah pred smrtjo.«

Dr. Tomažič se na ljubljanski Infekcijski kliniki že skoraj 25 let ukvarja z ljudmi, okuženimi z virusom HIV oziroma z aidsom. Prvih pet let svoje poklicne poti jih je v glavnem le nemočno opazoval in jih »pripravljala« na neizbežno smrt. V drugi polovici devetdesetih let se je vse spremenilo. Antiretrovirusna zdravila so prej smrtonosno okužbo spremenila v obvladljivo kronično bolezen.

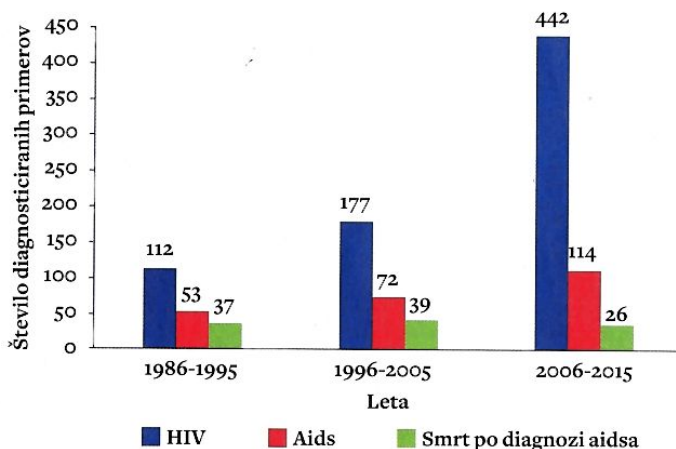
Zdravljenje je v dveh desetletjih razvoja postalo tudi veliko manj intenzivno. »Pred 15 leti so morali okuženi na dan jesti več kot 20 tablet, ene ob hrani, ene na tešče, pri določenih so morali popiti ogromne količine vode ipd. Vse jih je bolelo, neželenih učinkov zdravil je bilo veliko. Danes elegantno vzamejo eno, dve ali največ tri tablete na dan.« Ob zgodnjem odkritju in zdravljenju je njihova pričakovana življenjska doba skoraj enaka pričakovani življenjski dobi splošne populacije.

A okužba je še vedno lahko smrtna, če jo odkrijejo prepozno. »Vsako leto je kakih deset takih, ki pridejo k nam že v zelo slabem stanju. Nekateri pa tudi preprosto nehaajo uživati zdravila. Od enega do pet na leto jih umre,« pravi Tomažič.

Instantni seks

Strokovnjaki in nevladne organizacije, ki so dolgo uspešno osveščali ogrožene skupine, so se znašli pred povsem novim izzivom. »V Sloveniji je bila preventiva dolgo zelo učinkovita,« pravi Miha Lobnik iz društva Legebitra.

Povečevanje števila okužb, padanje števila smrti

Število okužb v virusom HIV se v Sloveniji iz desetletja v desetletje povečuje, a so usodne za vse manj okuženih. /Vir: NIJZ

Napredek v medicini je občutno izboljšal življenje ljudi z virusom HIV in zmanjšal z okužbo povezan strah. Ni pa odpravil z njo povezane stigme.

Prenos z okuženimi iglami se je zaradi preventivnih programov skoraj povsem ustavil, večina let mine brez enega samega primera.

»Škucova generacija aktivistov je zaslužna za razmeroma malo primerov okužbe z virusom HIV pri nas.«

Aktivistične metode so dolgo ostajale enake – v glavnem je šlo za deljenje zloženek in kondomov ciljnim skupinam. A vse manjši strah pred boleznijo ter napredek pri zdravljenju in zamenjava generacij so učinkovitost teh metod precej zmanjšali. Vmes pa je posegla še tehnologija. »V devetdesetih letih je imel nekdo z željo po istospolnih stikih omejene možnosti – ali je šel v klube, kot sta bila K4 in Tiffany, ali je šel v tradicionalna zbirališča, kot sta bila park Tivoli in območje za Savo, ali pa je potencialne partnerje iskal prek časopisnih oglasov,« pravi Miha Lobnik. »Zato je takrat aktivizem svojo dejavnost lahko vezal na prostore, na zaključeno skupnost, ki je bila v teh prostorih zlahka dostopna.«

Nato pa se je pojavil internet in z njim virtualni prostori, v katere aktivizem in preventiva nista imela vstopa. Z vstopom v EU in odprtjem meja je bila tudi tujina bliže. »Kot vrhunec tega pa so prišli pametni telefoni, ki so do konca poenostavili iskanje partnerjev. Če je prej kdo iz okolice Trojan želel najti istospolnega partnerja, se je moral najprej odpeljati v Ljubljano, zdaj se mu ob pomoči mobilne aplikacije na zemljevidu preprosto izrišejo lokacije potencialnih naslednjih partnerjev.«

Vztrajna stigma

Napredek v medicini je občutno izboljšal življenje ljudi, okuženih z virusom HIV, in zmanjšal z okužbo povezan strah. Ni pa

Se spomnite filma Philadelphia? Posnet je bil leta 1993. Danes ima redne spolne odnose že kar nekaj generacij fantov in deklet, rojenih po tem datumu.

odpravil z njo povezane stigme. HIV je v družbi še vedno tabu. Okuženi se nočejo izpostavljati, ogroženi se pogosto nočejo testirati. In to virusu olajšuje širjenje. Zdravljenje za več kot 90 odstotkov zmanjša možnost prenosa okužbe. Ob doslednejšem testiranju in odkrivanju bi lahko z zdravili širjenje bolezni učinkovito omejili na minimum.

»Številne je še vedno strah hoditi na kliniko na testiranje, da jih ne bi kdo videl,« pravi Miha Lobnik. Po številu testiranj smo na repu držav. Zato so v društvu Legebitra uvedli

projekt testiranja v skupnosti, ki jim ga je v minulih dveh letih s sredstvi iz Norveškega finančnega mehanizma uspelo razširiti po vsej Sloveniji. Povečevanje števila odkritih okužb je tako v manjšem obsegu tudi posledica povečanega obsega testiranja. »Norveška nas je 'častila' s HIV-preventivo. Zaradi nje smo imeli v minulih dveh letih na voljo štirikrat več sredstev kot sicer.« Prav lahko se zgodi, da se bo število okuženih zaradi pomanjkanja sredstev v prihodnjih letih na videz zmanjšalo. x